

TEXTOS

1

PREMI JORDI SOLÉ TURA
Mollet del Vallès 2009

TEXTOS 1 (2009)

- Conferència pronunciada pel Dr. Salvador Giner, president de l'Institut d'Estudis Catalans, amb motiu del lliurament del I Premi Jordi Solé Tura, el dia 3 de novembre de 2008, a la Sala de Plens de l'Ajuntament de Mollet del Vallès.
- Transcripció de la conferència pronunciada per la Dra. Laia Jorba, guanyadora del I Premi Jordi Solé Tura, el dia 29 de gener de 2009, al Centre Cultural La Marineta de Mollet del Vallès.

© TEXT: Els autors

© IMATGES i EDICIÓ: Ajuntament de Mollet del Vallès

TIRATGE: 300 exemplars

Mollet del Vallès, 2009

TEXTOS 1 (2009)

Presentació

Ens plau presentar-vos el primer volum de la col·lecció “Textos” del Centre d'Estudis per la Democràcia, que recull la conferència feta el novembre de l'any passat pel Dr. Salvador Giner a l'acte de lliurament del I Premi Jordi Solé Tura i la que va pronunciar la guanyadora d'aquest premi, la Dra. Laia Jorba, el gener següent.

Aquests “Textos” volen esdevenir el record material, tangible, de la funció per la qual es va crear el Centre d'Estudis per la Democràcia, que és la d'esdevenir un espai, de referència europea, de difusió de la figura i la trajectòria públiques de Jordi Solé Tura i, alhora, un fòrum de debat sobre la democràcia i de promoció de joves estudiosos sobre aquest tema. Per això, encara que sigui materialment una publicació senzilla, tenim la voluntat que any rera any puguin arribar a convertir-se en un nou recurs de referència en l'àmbit on pretenem tenir-hi presència i veu.

Finalment, aquests “Textos”, publicats a Mollet del Vallès, volen ser la manifestació pública de l'estima de la seva ciutat cap a Jordi Solé Tura i del compromís de Mollet del Vallès amb els valors de la democràcia.

Josep Monràs i Galindo

Alcalde de Mollet del Vallès i president del Centre d'Estudis per la Democràcia

Intervenció del Dr. Salvador Giner, a l'acte de lliurament del I Premi Jordi Solé Tura, a la Sala de Plens de l'Ajuntament de Mollet del Vallès, el 3 de novembre de 2008.

Vida i pensament polític de Jordi Solé Tura

Dr. Salvador Giner

M'heu fet l'honor de demanar-me uns mots sobre l'obra i la persona del meu amic Jordi Solé, i és amb molt de plaer que en parlaré. I més encara ací a Mollet, a casa seva.

Em permetreu que barregi les meves vivències personals amb algunes reflexions sobre l'aportació de Jordi Solé al pensament cívic i a la ciència política. No ho faré pas perquè jo mateix no les pugui separar, sinó perquè estic convençut que, en la seva persona, la vida i la feina, així com el destí mateix d'home públic, es fonen de manera indestriable. Potser això és veritat de tothom, en darrera instància; però em fa l'efecte que sovint els productes dels nostres esforços prenen un caràcter objectiu en què desapareix l'empremta de la persona que hi ha al darrere. No ha estat aquest el cas dels treballs i els dies de Jordi Solé Tura, per dir sencer el nom amb què és conegut arreu, tret de la seva gent més propera. Amb un sol cognom n'hem tingut sempre prou, i encara.

Jordi Solé és un home clau en la construcció democràtica d'aquest país, un pensador polític original de primera línia, un teòric i analitzador de la societat, la cultura i la política catalanes i, a més, un gran mestre universitari. Dit això, ben volgudes amigues i ben volguts amics, heu de comprendre que la meua tasca aquest vespre no és pas fàcil. Us en demano indulgència. Només us en parlaré a grans trets, de tot això, i, per evitar esguerrar-la, ho faré en primera persona. Us parlaré, doncs, del meu Jordi Solé, ben conscient que també hi ha el vostre i el d'aquells de vosaltres que l'heu conegut i viscut encara més de prop que no pas jo.

L'any 1953 vaig entrar com a alumne a la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona. No fou, per la meua part, una tria gaire confiada, ja que tenia seriosos dubtes sobre la meua futura capacitat com a home de lleis. Uns dubtes que, ben aviat, m'obligaren a dedicar-me plenament a altres coses. L'imperatiu de voler estudiar a la universitat, però, obliga moltes persones —avui no pas menys que ahir— a fer tries ben galdoses.

La decisió d'estudiar lleis, però, no era gaire dramàtica: el pati de Dret aplegava cada any una munió de joves, la majoria dels quals sabien que, d'advocat, jutge o notari, no en farien mai. «Fer dret» era una manera d'adquirir una llicenciatura universitària quan encara no s'havia obert la Facultat d'Economia; ja que la de Lletres, llavors colonitzada sobretot per noies joves, monges i alguns capellans, oferia sortides que sembla-

ven depriments a molts. A Lletres, només s'hi matriculaven per convicció seriosa una colla molt minsa de lletraferits precoços sense remei.

Un dels primers companys (potser el primer) amb qui em vaig fer fou Jordi Solé. Era estudiós, seriós i rialler alhora: aquest xicot amb aires de senador romà provincià —vull dir, un xic pagès— reia sovint i obertament. Era considerat gran per nosaltres, vellíssim. Quan tens divuit anys, com en teníem nosaltres, i hi ha un company que en té vint-i-dos, l'admires immediatament per la seva capacitat d'haver aconseguit de durar tant de temps. Li atribueixes saviesa i experiència, sobretot si, com en Jordi, ja ha fet el servei militar. A més, era gairebé impossible de dur-lo a perdre el temps a les entralles del casalot, on hi havia el llòbrec bar subterrani, l'aula magna improvisada de la nostra educació filosòfica i ideològica sense mestres. L'home s'havia de guanyar el pa i no estava per endergues: quan no hi havia classe, prenia el tren de Mollet a la plaça de Catalunya. De fet, era més fàcil d'enraonar amb ell, peripatèticament, pel jardí de la Universitat. Jordi Solé era, i ha romàs, un amant de l'aire lliure i fins i tot de la més dura intempèrie. Us en donaré testimoni d'aquí a un moment.

Gairebé tothom que estudiava aleshores no treballava, incloent-hi els que dúiem les butxaques ben buides. (Les coses canviarien ben ràpidament a partir dels anys seixanta, quan les feines a estones o a mitja jornada començaren a sovintejar.) Una de les excepcions d'estudiant que havia de treballar per viure era la d'en Jordi, que anava i venia de Mollet per fer de flequer o per continuar fent-ne. Es veu que, el batxillerat, també l'havia estudiat d'aquesta manera, mentre complia els seus deures militars. Fou així que conreà la remarcable capacitat d'autodidacta disciplinat que el caracteritza.

Com a estudiant, era molt millor que no pas jo. Era, de fet, un dels millors de tot el curs. No sé pas com s'ho feia, perquè no tenia aire d'*empollón*, ni de bon tros. Tampoc no compartia amb els «empollons» l'estretor dels seus interessos. Tot i que no recordo en ell una gran passió per l'art —els déus venjatius el destinarien a esdevenir ministre de Cultura i fins i tot a inaugurar el Museu Thyssen al Paseo del Prado, o a dur el *Guernica* al Reina Sofía!—, sí que en sentia, un xic, per la poesia. Una prova fefaent és que els joves poetes d'aleshores poguessin arribar a pensar que, tant ell com jo mateix, haviem estat beneïts per les muses i que arribessin a demanar-nos de col·laborar amb ells. Aparegueren així uns versos de Jordi Solé i Tura (*sic*), poeta líric molletà, fets per encàrrec, a l'avui poc trobable *Antologia poètica universitària* que, tot desafiant la censura política franquista contra la nostra llengua, aparegué el 1956. Allà hi trobareu (al costat dels meus immortals versos) un poema d'en Jordi que, amb el títol un xic existencialista i més aviat nihilista de «L'Espai i el temps són morts», renuncia a les grans abstraccions en favor de fruit de la vida *hic et nunc*. Òbviament, en contradicció amb el mateix títol! No

us el perdeu. (No us puc deixar el meu exemplar perquè damunt el seu poema hi ha una dedicatòria manuscrita d'en Jordi per a la meva persona —com si diguéssim, de poeta a poeta— que el fa valuosíssim.) Malgrat la nostra efímera però enlluernadora incursió dins la poesia, tant ell com jo estem d'acord que la noble nissaga d'Ausiàs Marc no ha perdut gaire amb la nostra deserció del món líric català. En Jordi i jo no entenem que la crítica i els historiadors de la literatura hagin pogut oblidar el nostre esplèndid pas per la lírica catalana.

Com us deia, l'estudiant bo era ell. La feina de flequer, però, li feia perdre no poques classes, de manera que cada cop estava més preocupat per assabentar-se del que passava a les aules. Fou així com establírem el costum que, de tant en tant, jo pugés a Mollet amb els meus apunts per estudiar plegats. Per a mi, l'arranjament era bo, ja que repassar les lliçons amb un company tan decidit a treure bones notes i amb una memòria molt millor que no pas la meva resultava força profitós. (També, de vegades, hi havia una raó menys científica per als meus desplaçaments, com en podria donar fe una mossa que aleshores s'estava a Martorelles.)

A la mitologia dels personatges importants hi ha sovint un element llegendari que no es correspon amb la veritat històrica. És així com alguns han arribat a dubtar que Jordi Solé hagués treballat (molt i durament) en una fleca de Mollet. Sento decebre'ls: és veritat. Quan jo arribava a casa seva des de l'estació, ell estava ben enfarinat de cap a peus, en samarreta i calçotets, i ja havia fet un parell o tres d'hores de forner. Per sopar menjàvem l'àpat que ens havia preparat sa mare, la senyora Vicenta, i ell baixava a la feina, mentre jo preparava apunts i preguntes (ajudat per unes panses de música) i tornava a pujar perquè jo «l'examinés». Jordi: el pa calent fet per tu i les sopes de casa teva no les oblidaré mai. Els teus *excel·lents* i les teves *matrícules d'honor*, al costat dels meus *aprovadets*, tampoc. Em reuen. No puc fer-hi res. No em reca, en canvi, sinó que m'omple d'orgull, haver-lo ajudat d'aquesta manera a guanyar el premi extraordinari de llicenciatura i que fos nomenat el número u de la nostra promoció. Això, després d'un any de sancions acadèmiques acusat de ser roig i separatista per les autoritats de la dictadura.

Durant aquell temps jo compartia, amb en Jordi i amb un nombre reduït de companys, un camí de desencís respecte a les democràcies occidentals que havien traït Catalunya i Espanya i ens havien deixat aïllats i oblidats un cop guanyada la guerra mundial contra els feixistes. Abandonaven, així, un poble que no solament no havia votat a les urnes —en contrast amb els alemanys i els italians— el triomf del feixisme, sinó que l'havia combatut amb les armes. Aquest sentiment de desencís féu que uns quants de nosaltres forméssim un grup comunista espontani —en Jordi encara no hi era— i que cerquéssim un contacte amb l'organització clandestina del PSUC. Un xic més tard, i com a part de la dèria pro-

selitista, el vaig convèncer perquè se sumés al nostre moviment: era el primer grup comunista d'estudiants de la postguerra, com consta en diverses històries que s'han anat publicant arreu.

Quan feia tot just un any que jo formava part de la militància del jove i petit partit comunista universitari, un professor d'origen madrileny, tot just arribat d'Alemanya, que estava vinculat directament als òrgans centrals d'aquella organització —llavors estalinista— me'n va fer fora unilateralment, per decisió personal, perquè m'acusava de «massa liberal» i indisciplinat i també «per haver criticat la invasió soviètica d'Hongria», tot i que aquesta crítica havia estat expressada en el si del nostre grup. Orquestrà l'operació en un *acte de fe* a la casa de qui és avui un conegut escriptor i encimbellat acadèmic.

Ha passat molt de temps, però encara avui em sap greu de dir que cap dels meus amics i companys —els més íntims que jo tenia— no aixecà la veu ni condemnà aquella decisió de l'inquisidor. Alguns fins i tot obeeïren misterioses ordres per a evitar la meva perillosa companyia. Tothom, tret d'un: Jordi Solé. Els qui el coneixeu sabeu que mai no s'esvera ni fa escarafalls. Doncs bé: protestà enèrgicament, s'enfrontà a l'inquisidor i cercà més que mai la meua liberal i perillosa companyia. Això em fa pensar que, en els anys i decennis següents, el seu tarannà lleial i humanista havia de determinar molt la seva política i també l'orientació de la seva ideologia. No sé pas si és en Jordi que ha anat canviant de partit —PSUC, PSUC eurocomunista, Bandera Roja, PSC— o si són més aviat els partits que han anat canviant —o anaven canviant, que no és el mateix— vers un socialisme fidel a l'esquerra, pluralista, constitucionalista i possibilista pel que fa a la Catalunya somiada i al món.

Durant l'any breu de la meua pertinença al partit comunista em vaig lliurar a la tasca proselitista amb entusiasme i eficàcia. No foren pas pocs els qui caigueren a la xarxa, com confessa un d'ells, l'eminent poeta Feliu Formosa —company de curs i de dèries germàniques en els seus papers publicats. En Jordi, home caut si n'hi ha, s'ho pensà un xic més que no pas d'altres, tot i que sospito que entrà a formar part de l'organització clandestina més per convicció racional que no pas a causa de la meua ingènua vehemència.

En Jordi fracassà en el rescat del «liberal catalanista» que jo era, segons l'acusació, i ja mai ningú no em va proposar una reconciliació ni el retorn al si de l'avantguarda del proletariat. En tot cas, estic persuadit que l'acusador tenia prou raó, i que jo no servia per a la mena de disciplina que ell demanava; ni tan sols per a la doctrina marxista, en la qual veia esclertes i mancances que no m'acabaven de fer el pes quant a la feina que, com a aprenent de sociòleg, havia triat pel meu compte, sobre la qual l'inquisidor proclamà, a les aules de la tot just oberta Facultat d'Economia, que era una «ciència burgesa».

Durant els nostres estudis, les converses filosòfiques sovintejaven i les lectures incessants, també. Mentre jo mateix no acabava d'estar convençut de la vàlua científica del marxisme —de fet, mai no he estat seguidor d'aquesta persuasió—, en Jordi s'hi apropava cada cop més. S'hi apropava, però no pas al marxisme aprovat i promulgat pels buròcrates ideològics soviètics, sinó més aviat a allò que hom ha anomenat «marxisme occidental», propi dels teòrics, economistes, historiadors i sociòlegs europeus i nord-americans de l'època, que havien de viure i convida dins un espai polític pluralista a més de funcionar dins les esquerres occidentals, entre les quals les socialistes. El seu interès tot instintiu pel marxisme italià, que el duigué a esdevenir l'introduïdor a Espanya i al món hispànic de l'obra d'Antonio Gramsci, ja tenia llavors els seus orígens en el seu desig d'adaptar el marxisme a les condicions específiques de la democràcia occidental. Gramsci, d'impecables credencials antifeixistes, desconnectat per la presó de la deterioració del comunisme a la Unió Soviètica, presentava unes anàlisis molt més adequades per a països com Espanya i els hispanoamericans. El pensador sard, tan vinculat al món industrial piemontès, podia també inspirar els catalans. Jordi Solé fou qui encetà l'interès enorme despertat per Gramsci a casa nostra i, de retruc, en algunes obres i estudis gramscians que anaren sortint, sobretot després d'haver participat en una important reunió de gramscians a l'illa de Sardenya.

Més tard, la seva pròpia expulsió del PSUC fou deguda, sembla, al fet d'haver defensat les tesis sostingudes per Fernando Claudín i Jorge Semprún el 1964. Unes tesis aparegudes en gran part als *Cuadernos de Ruedo Ibérico*, publicats a París, revista de la qual jo formava part dins el consell de redacció, tot i que desconeixia en aquell moment que les repercussions del que allà publicàvem havien d'incloure aquest esdeveniment. Em fa l'efecte que compartíem aleshores —en llocs ben distants— una forta fe en el socialisme, però també una altra forta fe en el pluralisme ideològic dins l'esquerra, i que ell, en gran manera, ha mantingut aquesta actitud liberal al llarg del temps, a més d'haver estat sempre més evolucionista i reformista en les seves posicions que no pas revolucionari.

No cal que m'estengui en descripcions o anàlisis detallades sobre l'itinerari polític primerenc d'en Jordi. Hi figuren amics comuns que mereixen un record, com ara un altre de malaguanyat: Alfons Carles Comín. Ell aconseguí que el primer cop que en Jordi i jo vam parlar en públic, ho féssim plegats. Fou a l'Escola d'Enginyers, cap allà el 1955, convidats per Alfons Comín, en una expedició d'*agitprop* de gran èxit massiu: l'aula era ben plena. El que no us puc dir és si convencérem els benestants fills de la burgesia que calia no perdre més temps i encetar la lluita contra la dictadura. En tot cas, l'aportació del moviment estudiantil als fets del 1957 i la tancada al paranimf tenia una bona representació de gent de l'Escola del carrer d'Urgell.

Vam acabar tots dos una carrera accidentada: ambdós militàvem en el moviment democràtic estudiantil que ens dugué al setge del paranimf de la Universitat de Barcelona, el 1957, i participàrem en totes les vicissituds imaginables. En Jordi i jo entràrem aviat com a ajudants en la Càtedra de Dret Polític, i se'ns hi afegí el nostre amic i company de curs José Antonio González Casanova, un cristià d'esquerres, destinat, com nosaltres, a la cosa acadèmica. A partir d'aquell moment, ell es decantà vers l'ensenyament de la teoria política des del punt de vista marxista, que obrí al màxim amb les aportacions del marxisme occidental, i féu conèixer —com us deia— l'obra d'Antonio Gramsci. En fases molt més tardanes —primers anys dels setanta— i amb una lleu alarma per la meua part, en Jordi s'inclinà breument, i com tants d'altres, per les teories closes —i al meu parer tautològiques— de Louis Althusser i per les del seu deixeble Nicos Poulantzas. Les conseqüències d'aquestes inclinacions per a la seva salut mental, puc assegurar que no foren greus. En tot cas, durant aquells anys, la seva tasca estava més orientada vers el constitucionalisme, el dret públic i l'esforç per trobar fórmules polítiques reformistes de convivència i progrés col·lectius.

No tot era política en les nostres vides, com deveu imaginar. Hi havia, però, una inclinació de la nostra colla més propera per enraonar i discutir sense treva els nostres plans per al salvament de la pàtria. Cal esmentar un cop que férem una mena de retir espiritual per a racionalistes i infidels a un mas, anomenat El Violí, que tenien unes parentes del nostre company August Gil i Matamala, per allà la Segarra («l'aspra Segarra», en deia sempre en Jordi). Cal esmentar l'ocasió en què, a més d'August Gil i jo mateix, s'hi afegiren els nostres avui malaguanyats Octavi Pellissa i Joaquim Jordà —subtil home polític el primer, esplèndid home de cinema el segon—, tots gent del curs i comunistes honrats.

Aquella fou l'ocasió del fet heroic que us anunciava més amunt. Aquell hivern hi hagué una onada de fred polar que feu malbé fruiters i collites, i fou especialment cruel a l'aspra Segarra durant els tres dies i les dues nits que havíem triat d'anar-hi. Dormírem tots arraulits sense treure'ns l'abric (Joaquim Jordà i jo, amb boina) en condicions de gelada intensa. (Al mas no hi havia llum ni aigua corrent, ni la llar de foc tenia llenya!) Quan vàrem aconseguir llevar-nos vam descobrir que en Jordi no hi era. Els altres tres organitzàrem una expedició a la gelada intempèrie per a cercar-lo. Anàvem, a més, alarmats per uns forts cops sospitosos que sentíem a l'exterior del mas. Imagineu el nostre astorament quan, tots protegits amb bufandes, passamuntanyes i abrics, el descobrirem nu de cintura cap amunt donant furiosos cops de puny a la superfície glaçada del safareig que hi havia a l'eixida del casalot. Després d'una llarga estona d'incomprensió, i pensant que s'havia tornant boig, vam demanar amb cautela a l'energumen què dimonis feia:

—Trenco el glaç! Que no ho veieu?

—I per quin motiu, si es pot saber? —li vaig demanar amb la barra tremolosa de fred.

—Per a rentar-me! O és que no us renteu, vosaltres, quan us lleveu?

Tot seguit, en silenci religiós contemplàrem paralitzats que en Jordi s'ensabonava braços, orelles, aixelles i tota la cara amb calma i minuciosa tranquil·litat, a bastants graus sota zero. Havent menjat per esmorzar bisbe i bull amb cafè cremant, la seva proesa ens animà a caminar per la neu i el gel fins al poble d'Argençola, en comptes de passar el dia al gèlid mas, vora una llar sense llenya ni encenalls. Anys més tard, quan ell ja havia tornat de l'exili, no em va sorprendre gaire que es dediqués cada hivern a l'esquí de fons: un joc d'infants per a ell.

A partir del 1959 es produí una petita diàspora. En Jordi s'hagué d'exiliar i jo vaig marxar al cor imperial del capitalisme, a la Universitat de Chicago (no pas sense acabar de traduir un llibre que la seva marxa havia deixat penjat, i que avui porta els nostres noms com a cotraductors miserables, que havien treballat per uns pocs rals la plana). Vaig tornar el 1964. Ell ho féu, de l'exili, el 1965. La nostra retrobada serví per a un intens bescanvi d'opinions i experiències, amb un grau molt considerable de coincidència en les nostres interpretacions del que s'esdevenia dins l'esquerra i dins el franquisme. Això fou sobretot durant l'estiu d'aquell any, quan estiuèjarem plegats amb la seva muller, Anny, i el seu fill Albert, en una caseta de Gualba, al peu del Montseny. També ens acompanyà alguns cops la Montserrat Sariola, amb qui em vaig casar dos mesos després. («Caram, quina *poupé*», va dir el galifardeu d'en Jordi quan la conegué, en un instant de retorn a la inspiració poètica.).

Malgrat moltes trobades posteriors —i algunes de proverbials, com diverses festes de Cap d'Any a casa seva, a la ronda del General Mitre, al pis que havia estat abans de Manuel Sacristán, ves per on—, l'estiu de Gualba ha estat el temps en què en Jordi i jo hem enraonat plegats més estona, i sols, de les nostres vides. Després ja vam anar tan atrafegats que, per a xerrar una hora, havíem de coincidir a l'aeròdrom del Prat o al pont aeri de Madrid; tot i que no han mancat altres ocasions: per exemple, d'Anglaterra estant, vaig tenir l'oportunitat de convidar-lo a participar dos cops en seminaris i conferències internacionals, i en una d'elles, a Reading, li vaig encarregar el capítol sobre el cas espanyol per a un llibre prou important sobre el feixisme europeu que preparàrem uns quants acadèmics d'allà dalt. Durant uns quants anys, el text de referència en anglès sobre la natura del franquisme ha estat el de Jordi Solé.

Pocs mesos abans de la seva visita a la meua primera universitat anglesa, Jordi Solé va publicar a Edicions 62 *Catalanisme i revolució burgesa*, un dels llibres més importants d'anàlisi de la Catalunya contemporània mai confeigits. Al costat d'obres com les *Formes de la vida catalana*, de

Josep Maria Ferrater, i la *Notícia de Catalunya*, de Jaume Vicens Vives, *Catalanisme i revolució burgesa* fou una fita fonamental en l'esforç de conèixer-nos i de produir un diagnòstic sobre el país. Era un llibre dedicat a un dels indubtables pares de la pàtria, Enric Prat de la Riba, fundador de la Mancomunitat i de la nostra acadèmia nacional, l'Institut d'Estudis Catalans, entre altres tasques de gran abast. El llibre començava lapidàriament amb els mots següents: «La història del nacionalisme català és la història d'una revolució burgesa frustrada. El seu fracàs és una de les causes fonamentals del nostre endarreriment econòmic i polític.»

Aquest no és el lloc per a analitzar la polèmica que —en ple franquisme— desfermà el llibre. En condicions de censura i impossibilitat de parlar clar, les respostes encengueren un debat importantíssim. (Les més famoses, curulles d'indignació, però en alguns sentits no del tot errades, foren les de Josep Benet.) No hi puc entrar —i no és que no hi vulgui entrar, que és una altra cosa—, perquè la cosa mereixeria una anàlisi serena i profunda. El resultat, però, ha estat incalculablement beneficiós per al discurs democràtic així com acadèmic al nostre país. Mercès a en Jordi, algú sotmetia no solament la magnífica personalitat de Prat, sinó tota la generació que bastí el Noucentisme i modernitzà amb seny, racionalitat i patriotisme el nostre país, a una anàlisi que n'assenyalava les mancances i limitacions. No vull repetir ací tampoc el que he tingut oportunitat de glossar i analitzar en un llibre meu —*La cultura catalana: el sagrat i el profà*—, on em faig eco, fil per randa, de l'esdeveniment.

Quina paradoxa: aquells que rebutjaren la visió del Noucentisme, i especialment de Prat, presentada per Jordi Solé com a fonamentalment errada, injusta i massa radical, no entengueren una estranya afinitat electiva entre l'esperit de Prat de la Riba i el de Jordi Solé: tots dos, en temps històrics diferents, han estat catalanistes possibilistes que han demostrat una lleialtat al país que havia de patir, d'antuvi, molta incomprensió. No afirmo pas que tots dos hagin pensat el mateix del país i de les polítiques que li calien. Em refereixo només a una actitud pregona, compartida: la del reformisme tossut que no solament ells sinó també molta més gent ha conreat i continua conreant entre nosaltres.

Una altra aportació sorprenent, que demostra com pot ser de murri el nostre heroi, és la publicació —aprovada per la censura franquista— dels textos fonamentals del règim dictatorial. Foren best-seller sense parió, publicats per la respectada Editorial Ariel sense gaires comentaris, el *Fuero del Trabajo*, els *Doce puntos del Movimiento Nacional* i altres monstrositats jurídiques. Els textos posaven en evidència la natura impresentable del franquisme i el llibre esdevingué la riota general de les noves generacions dels darrers anys de la dictadura. Quan les autoritats se n'adonaren, era ja massa tard.

De la seva posterior activitat acadèmica, política i d'home públic, no

cal que en digui gran cosa. El seu itinerari polític, els seus esforços per salvar, tot canviant-lo, el comunisme civilitzat de les urpes de la seva pròpia estructura intolerant mitjançant el que ha estat anomenat «eurocomunisme», la seva activitat a l'exili —tan ben reflectida pel seu fill Albert en el documental que coneixem— són esdeveniments prou coneguts. Com un dels pares que ha estat del que ha esdevingut la Constitució espanyola del 1978 i ministre de Cultura a partir del 1991, fóra sorprenent que no tinguéssim una imatge pública de Jordi Solé. No cal, doncs, que en digui res més.

Haver aconseguit un nivell de rigor acadèmic com el seu i haver creat un estol de deixebles i estudiosos, al mateix temps que participava tan intensament en la creació d'un socialisme veritablement reformista a Catalunya i a tot Espanya, mereix un relat més llarg i competent que no pas el meu.

Jo, benvolguts amics, només sóc un amic seu. Un amic que recorda les coses de cada dia —les que us he contat i moltes que no us penso contar, ni gens ni mica—, les vivències i els anhels de dos vells amics que només s'han de mirar als ulls per a saber que conspiren plegats i que sempre ho faran, en complicitat perfecta i perenne.

Jordi: trenca gel. I no prenguis mal. Has fet d'aquest país un lloc més decent i habitable. Continua trencant-ne.

La Sala de Plens de l'Ajuntament de Mollet del Vallès, en un altre moment de la conferència del Dr. Salvador Giner.

Josep Monràs, alcalde de Mollet, lliura el I Premi Jordi Solé Tura per a una tesi doctoral sobre la democràcia a la Dra. Laia Jorba.

Foto de grup, al final de l'acte.

La influència dels nostres oponents: canviem d'opinions?

*Dra. Laia Jorba **

Agraïments.....	16
1. Importància del tema.....	16
2. Emergència de la teoria de la deliberació.....	16
3. Què és la deliberació?	17
4. Crítiques	20
5. Elements que influencien en la transformació de preferències, opinions i valors.....	20
6. Reflexions finals	23

* L'any 2008, Laia Jorba es doctora en Ciències Polítiques a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). El mateix any va ser la guanyadora del I Premi Jordi Solé Tura amb la tesi intitulada *Democràcia deliberativa: la transformació de preferència en el procés deliberatiu*.

Agraïments

En primer lloc voldria donar les gràcies a l'Ajuntament de Mollet del Vallès i al Centre d'Estudis per la Democràcia per haver-me concedit un premi tan rellevant com el Jordi Solé Tura, que en part s'explica per l'actualitat i centralitat del tema que tracto en la tesi premiada.

1. Importància del tema

El títol d'aquesta ponència és, si més no, polèmic, perquè tenim interioritzat el fet que la influència és sinònim o està molt a prop de la manipulació i, en canvi, a ningú li agrada de ser manipulat, sobretot per un "oponent", qui per definició no es preocupa dels nostres interessos. Però si canviem el mot "oponent" per "cooperador amb visions distintes", un individu amb el qual segurament haurem de compartir espais, temps i decisions, aleshores el sentit i l'impacte de la frase canvia i en lloc de manipulació podem pensar en construcció o decisió conjunta. Tot rau, en definitiva, a com veiem l'altre i al fet de si li donem una oportunitat com a persona i prenem com a legítims els seus punts de vista.

Aquest ha estat l'interès que m'ha portat a escriure aquesta tesi i no una altra. La meua curiositat es mou entorn la possibilitat d'entendre's amb individus que comparteixen el meu espai d'oci diari i de treball i amb qui convisc en espais públics democràtics, i això m'ha portat a investigar i plantejar-me alguns interrogants que us trasllado tot seguit.

Un apunt previ; aquí la Política no és només l'activitat professional dels polítics i dels partits. És a dir, política és tota pràctica i activitat desenvolupada per una o més persones per definir, influir i discutir els temes públics que afecten una comunitat. Des d'aquest punt de vista, és política qualsevol activitat que es pregunti sobre la millor forma d'estar junts en una ciutat, poble o país: és política el que fan les ONG's, les comunitats de veïns, els partits i sindicats, les associacions, els individus que engeguen campanyes de recollides de firmes, etc.

També és política la gestió del conflicte i la cooperació que es dona en un espai públic. De fet, en tota societat hi ha relacions de conflicte i de cooperació. Però què prima més? És possible promoure l'un o l'altre? La complexa i dinàmica relació entre dissens i consens en l'àmbit públic porta a altres preguntes rellevants: ens entendríem si discutíssim sobre temes que ens impliquen i afecten a nivell polític? Arribaríem a posar-nos en el lloc de l'altre i comprendre el seu punt de vista? Resoldríem les desavinences? Quin és el límit d'aquest acostament?

2. Emergència de la teoria de la deliberació

En els darrers anys, des del final de la Segona Guerra Mundial, en el camp de la Ciència Política hi ha hagut un pols de força entre dues con-

cepcions de la ciutadania el suport de les quals ha anat variant segons les èpoques. La primera, que ha estat molt minoritària fins fa poc, defensava la implicació dels ciutadans en la política i la vida pública com quelcom positiu i bo en si mateix. Per a la segona, el ciutadà era un simple espectador passiu i consumidor d'opcions polítiques cada quatre anys a través del vot a un partit; s'assumia que no li interessava una activitat que quedava relegada als professionals de la política. El pols cap a una idea del ciutadà molt més activa ha anat guanyant força en els darrers anys, i moltes teories, entre elles la de la deliberació, han propiciat i alimentat aquesta tendència. També veiem com grups de ciutadans reclamen cada vegada més la voluntat d'exercir la seva veu en diferents espais i moments.

Paral·lelament ha esdevingut un lloc comú o habitual parlar de deliberació en el terreny públic i en l'àmbit empresarial: paraules com diàleg, consens, entesa i acord negociat, són fórmules molt més acceptades actualment que en dècades anteriors (malgrat que hi ha matisos entre elles, quelcom que veurem tot seguit). Penseu, per exemple, en els perfils dels polítics del nostre país, d'Europa i d'EEUU, i veureu que darrerament s'aposta per líders que encarnen aquells valors.

Veiem per tant que hi ha una certa tendència social i política actual cap a aquest mode d'entendre la democràcia. Però quina és aquesta forma? Jo avui em centraré en la deliberació, però segur que heu sentit a parlar d'altres models, com per exemple el de la democràcia participativa.

3. Què és la deliberació?

El verb deliberar ve del llatí “libra” –balança–; es refereix al balanç que hom fa respecte d'una decisió a prendre, és a dir, a l'acte de sospesar les raons a favor i en contra d'una opció determinada. I si parlem, com aquí, d'un procés col·lectiu de deliberació, ens estem referint a l'intercanvi de raons entre ciutadans per prendre una decisió. La deliberació, des d'aquest punt de vista, té un component argumentatiu i un de constructiu.

El component argumentatiu: remet a la necessitat d'argumentar amb raons vàlides per als qui l'escolten allò que cadascun dels individus prefereixen. Una raó vàlida no pot ser “perquè m'agrada”; si el nostre oponent o contertulià diu “doncs a mi m'agrada l'altra”, tenim guerra segura i serà impossible arribar a un acord. Si aquestes dues persones segueixen parlant, potser s'adonaran que a la primera li agrada més l'opció B, però que l'opció A no li desagrada del tot. Els dos individus poden acabar triant l'opció A sense massa perjudici d'una de les parts. El que aquest procés posa de manifest és que la intensitat amb què un prefereix una opció o una altra pot ser diferent. La intensitat no es pot expressar, en canvi, a través del vot: tots els vots valen igual i no podem atribuir un 20% del nostre vot a un candidat i un 80% a un altre; ni tampoc podem dir que només m'agrada l'opció que he votat en un 75%.

Però en principi els arguments sobre gustos serien els menys habituals en una deliberació, que sol tractar sobre temes de major profunditat o interès públic. I en aquests casos s'han d'intentar buscar més arguments. No basta dir "faig grafitis perquè m'agrada fer-ho", però sí que és legítim "m'agrada fer-ho perquè és important per a mi perquè em dóna espais d'expressió pròpia que no trobo en altres llocs". En aquest cas, si aquesta és la qüestió de fons, es pot mirar de trobar-hi una solució.

Així doncs, la deliberació és un procés en què l'individu ha de fer un esforç per fer-se entendre i per explicar perquè quelcom és o no és important per a ell i donar raons arguments que siguin vàlids als ulls dels altres; és un esforç per adaptar el llenguatge i els arguments a les persones que tenim davant, alhora que també és un esforç per intentar entendre el seu punt de vista.

La deliberació té també un component "constructiu", és a dir, que pot ser ben bé que al llarg del procés els individus acabin matisant els seus punts de vista i trobin punts en comú o una tercera opció no tinguda en compte. Es construeix, per tant, una alternativa que no havia estat tinguda en compte en un principi.

En tot els casos cal que, com a mínim, els diferents punts de vista de les persones presents es reconeguin com a legítims i vertaders. Per tant, tot procés de deliberació parteix d'una obertura mental dels participants, és a dir, de la pretensió de ser escoltats, però també d'escoltar. Són aquestes unes condicions "heroiques" o que difícilment es poden esperar de la ciutadania i/o dels polítics? Alguns creuen que sí; jo crec que depèn del procés, i vosaltres ho decidireu al final de la xerrada.

El principi de votació que sembla tan democràtic no parteix d'aquestes premisses, és a dir, no concep que puguem canviar de punt de vista després de conèixer més informació o saber les necessitats dels altres. El principi de votació dóna per suposat que sabem perfectament què pensem sobre cada assumpte públic. A més, parteixen de la convicció que és impossible una entesa comuna en contextos de pluralisme i diversitats cultural. Apunten que "som massa diferents com per poder-nos entendre". Des del meu punt de vista, situar-se en el blanc o el negre, "ens podem entendre sempre" vs "no ens podem entendre mai", és quelcom extremadament simplista. Afirmar si un és possible i quan és una qüestió pràctica, empírica, i només pot ser contestada mirant les experiències que ja s'han dut a terme i distingint entre arenes polítiques i contextos diferents.

Però abans de mirar el que se sap en relació a això, matisem una mica més en el concepte de deliberació. És la deliberació un diàleg? La conversa o el diàleg també són formes properes a la deliberació amb algunes diferències de matís. La conversa és una forma dialògica que es desenvolupa en el temps d'oci entre amics, on la principal funció del diàleg

no és resoldre un problema sinó passar una bona estona, pel que es buscarà poc sovint la confrontació i no es buscarà “la veritat” dels assumptes, sinó reconèixer i ser reconeguts pels nostres amics. La deliberació, en canvi, és un procés més formal, en què es busquen tots els punts de confrontació per intentar resoldre’ls i trobar una solució al problema que s’està tractant. Això normalment no es fa entre amics, sinó probablement entre desconeguts o persones que tenen opinions contràries a nosaltres. Quan hem de resoldre algun problema normalment els afectats són persones que potser a priori no hauríem triat, però igualment tenim la necessitat d’entendre’ns-hi.

És doncs la deliberació un debat? El debat remet a una competició dual en la qual, malgrat que puguin existir normes de respecte que regulin el procés, aquest es clou amb un guanyador i un perdedor. En el debat es parteix d’una concepció de la política adversària, on l’objectiu rau a descobrir qui l’ha guanyat, qui s’imposa o qui té raó, encara que es desenvolupi a través d’una forma argumentativa. Penseu per exemple en els debats cara-a-cara dels candidats polítics abans de les eleccions.

És la deliberació una negociació? No, en absolut. L’objectiu de la deliberació és persuadir els altres de la validesa d’unes preferències determinades per sobre d’unes altres. Per tant, es tracta d’una forma comunicativa en la qual prima el raonament i la persuasió. En contrast, la negociació mercadeja amb uns interessos, intentant maximitzar els beneficis de les parts, però sense creure que els punts de vista o les opinions pròpies variaran en el procés o que l’altre pugui sostenir posicions legítimes. En la negociació es fan demandes pragmàtiques centrades en l’interès personal i el que interessa és saber qui té més recursos o asos a la màniga (per exemple diners, influència, poder, etc.) per exigir alguna cosa que l’altre no està disposat a donar.

És tota deliberació sinònim de participació? Tampoc; deliberació no és participació. En el cas de la participació, l’objectiu és la implicació de tots i cadascun dels individus que estiguin afectats per la decisió política que s’està discutint. Es tracta, per tant, d’incloure la màxima quantitat d’individus a què el procés pugui arribar. La deliberació, en canvi, té com a focus fonamental l’aprofundiment i la comprensió de la complexitat d’una problemàtica social, quelcom que requereix d’un nombre de participants manejable. El bon funcionament de les deliberacions demana un nombre reduït de membres per facilitar la contribució de tothom en el resultat final. En conseqüència, l’extensió o l’augment del nombre de participants en un mateix espai i moment és inversament proporcional a l’aprofundiment reflexiu que es pot fer sobre el tema. Òbviament, la quantitat de participants també és important per a la perspectiva deliberativa, però sempre en funció dependent de la qualitat del debat.

4. Crítiques

Fins aquí tot perfecte, però és tan perfecte? Quines són les crítiques que alguns individus han fet valer davant de la deliberació? La primera de les crítiques ve del fet que la deliberació podia ser un procediment ideal, però s'apunta que és impossible que s'estengui a tot el sistema democràtic per ser massa complicat logísticament. Jo diria que tenen raó, però que també poden existir més espais deliberatius dels que existeixen ara per ara.

Aleshores, sorgiria la següent crítica; sí, d'acord, podem impulsar més espais deliberatius, però la gent del carrer no en farà ús, perquè no està prou motivada, no té temps ni ganes, o no té les capacitats suficients per deliberar (per exemple habilitats per articular un discurs, desenvolupar arguments o fer abstracció de les pròpies experiències). Des del meu punt de vista, ens hauríem de preguntar si primer ve la demanda i després l'oferta o a la inversa, és a dir, potser la gent està poc motivada perquè no té espais en els quals la seva veu es tingui en compte, o si no té teòricament les habilitats per deliberar, podem esperar que les integri o desenvolupi a través de la pròpia pràctica... És el típic dilema de què va primer, si l'ou o la gallina. Certament cal un mínim de motivació i capacitats, però no a nivells tan elevats com apunten els crítics.

Revisarem ara no pas quines són les crítiques teòriques, sinó els problemes i les virtuts que s'han trobat en l'aplicació pràctica dels diferents mecanismes deliberatius i els elements que influeixen en una bona deliberació.

5. Elements que influeixen en la transformació de preferències, opinions i valors

Aquest és un tema ja molt debatut en el camp de la presa de decisions en petits grups i experiments en psicologia social, i encara que les primeres experiències no són exactament deliberatives, sí que ajuden a tenir en compte els diversos elements que seran importants per a la deliberació.

5.1. L'espai i el context

En primer lloc, la mida dels grups és un dels elements més importants; sabem que amb l'augment del nombre de persones es redueix la possibilitat d'arribar a decisions consensuades; però alhora hi haurà més heterogeneïtat de persones i diversitat de punts de vista i això obligarà a justificar més les postures pròpies, quelcom que afavorirà la comunicació i la qualitat de les decisions finals.

Un altre element és l'espai físic. En aquest sentit cal parlar de l'efecte Steinzor (1950); aquest investigador va demostrar que la majoria tenim tendència a comunicar-nos amb les persones que estan espacialment asseudes enfront nostre, més que no pas amb les que tenim immediatament al costat. Demostrarà també que aquest efecte es redueix si els individus se

situen en cercle, afavorint un estatus d'igualtat entre les persones; però sobretot es redueix quan hi ha moderadors del debat, que esdevenen un centre d'autoritat que domina l'espai.

A més a més del context, el tipus de persones i les dinàmiques que es creen entre elles també són rellevants per explicar les transformacions d'opinions, com veurem tot seguit.

5.2. La influència dels perfils de gent

La influència de totes i cadascuna de les persones del grup en nosaltres no és igual ni equivalent: normalment no escoltem amb la mateixa atenció totes les persones que tenim en una taula. Quines creieu que són les persones a les quals es para més atenció?

- D'una banda a aquelles que tendeixen a confirmar el que ja creïem prèviament o quan aquests aporten informació que ja sabem.
- En general, tendim a percebre amb major confiança la informació proveïda pels altres participants que en la que tingui un mateix.
- Finalment, també solem respectar l'opinió de les persones de major estatus, persones que acaben, en general, dominant les converses, talment passa molt sovint en els grups que barregen homes i dones, per exemple.

5.3. La polarització grupal, minories i majories

El que han corroborat força estudis és que quan els grups són homogenis, les opinions disperses tendeixen a conformar-se a l'opinió general, per evitar problemes o conflictes en el grup. Això es coneix com "espiral del silenci" -fenomen que es dona tant en grups d'amics com en reunions amb desconeguts. L'espiral del silenci explica el fet que sigui menys probable que els individus donin la seva opinió si perceben que són part de la minoria per por a l'aïllament o al conflicte amb la resta del grup. Aquest fenomen està relacionat amb el que es coneix sota el nom de polarització, que explica el fet per què les masses fan coses que de vegades els individus no s'atrevirien a fer; en altres paraules, és la tendència dels membres d'un grup a moure's cap a un punt més extrem en la direcció apuntada per l'opinió general prèvia optant per decisions de major risc. La polarització i l'espiral del silenci es donen en grups on hi ha força homogeneïtat d'opinió entre els individus i uns lligams de cohesió important. Això porta a una mentalitat tancada i la pressió a la unanimitat i l'opacitat de les "veritats" i la presa de decisions fallides. Per exemple, penseu en la lectura totalment esbiaixada dels fets de l'11M per part del govern del moment.

Però què passa quan hi ha una minoria que es resisteix a la pressió de la majoria? Com apuntava John Stuart Mill, un autor del s.XIX, la minoria, fins i tot en el cas que no tingui raó, obliga la majoria a buscar raons

i arguments per defensar les seves postures. Tot i que les minories poden no ser preses seriosament, el cert és que una persistència (diacrònica i sincrònica) de la minoria en la seva postura, i per tant, fent-se sentir i notar, pot iniciar processos de deliberació autèntica entre la majoria.

Els tres apartats anteriors duen a plantejar-se el millor disseny d'un procés de deliberació entre persones. El primer que destaquen tots els estudis és la necessitat que existeixi informació i punts de vista plurals, element directament relacionat amb la qualitat de la deliberació i dels resultats finals. També és important garantir espais d'expressió individuals en determinades fases del procés per garantir la llibertat i les opinions de tots i cadascun dels membres del grup. Finalment, l'existència de moderadors i la insistència de la vàlua del que tots individualment poden aportar a la deliberació, també redunda positivament.

5.4. L'impacte de la deliberació en els resultats i els participants

S'han dissenyat diferents mecanismes per facilitar la deliberació, talment els jurats ciutadans, les conferències de consens, les cèl·lules de planificació, els grups focals i els cercles d'estudi ⁽¹⁾.

John Gastil, un professor de la Universitat de Washington, revisa diverses experiències deliberatives des dels anys 80 fins a l'actualitat a EEUU, conclouent que en moltes d'elles s'aconsegueix arribar a decisions legítimes i fins i tot consolidar-les al llarg del temps donant lloc a pràctiques estables i cíviques i de connexió entre la societat civil i el sistema polític. Un cas emblemàtic és el centenar de fòrums de barri organitzats entre 1980 i 1990 a Oregon per discutir sobre el sistema públic sanitari, experiència que no solament aportà tot un conjunt de mesures públiques que s'anaren implementant, sinó que a més contribuï a la creació d'una comissió permanent amb una estructura similar als fòrums ciutadans per donar continuïtat al procés i les decisions preses.

A banda d'aquesta experiència, la revisió d'altres mecanismes deliberatius demostra que es produeixen canvis en molts nivells. Per exemple, s'observa una major satisfacció entre els participants, una major autoconfiança i consciència política i un major coneixement sobre el tema trac-

⁽¹⁾ Tots aquests mecanismes són processos participatius altament estructurats per facilitar la deliberació i l'intercanvi d'opinions entre els participants. Solen comptar amb una organització externa que lidera el procés, seleccionant els participants i discutint en un temps prolongat algun assumpte d'interès públic en base a una informació àmplia i equilibrada i amb moderadors independents que ordenin el procés. Hi ha petites variacions metodològiques i especificitats de cadascun dels mecanismes, per exemple en relació a la selecció dels participants, la presència de polítics i tècnics en les diferents fases del procés, la mida dels grups deliberants i el resultat que se'n treu (resultats agregats, informes de recomanacions per als polítics o plans d'acció local amb gestió dels ciutadans), etc.

tat; també s'aprecia una transformació en el comportament i les actituds dels individus, així com un increment en les habilitats argumentatives i una major confiança en els altres participants. Finalment, incrementa la probabilitat de participar en altres formes d'implicació cívica. Els impactes es veuen sobretot a llarg termini i a nivell local, comprovant que en la majoria de casos, si bé la deliberació no canvia radicalment les preferències, sí que les millora. A més, els canvis són més pronunciats quan els grups són heterogenis, quan mantenen una naturalesa no partidista o no vinculada a cap força política en concret i quan tenen un vincle amb la decisió política que els participants poden percebre,

Però també s'han observat alguns elements negatius: en primer lloc, es donen manipulacions per part de grups d'interès o partits polítics que sovint intenten capturar el lideratge del procés, quelcom que porta a l'escepticisme i la frustració dels participants; a més, de vegades el conflicte no acaba podent-se resoldre i el procés es veu superat per les circumstàncies, resultant-ne un major conflicte del que existia en un moment inicial; i, finalment, es pot destacar que la poca continuïtat o poca repetició de moltes d'aquestes experiències o mecanismes fa que els beneficis siguin menors i en alguns casos efímers.

6. Reflexions finals

Com hem vist, els resultats i les conclusions a les quals arriben els diferents estudis empírics són mixtos: d'una banda, sota certes condicions, la deliberació produeix molt bons resultats. Però aquests resultats no són automàtics i, en general, es donen rares vegades en pràctiques espontànies de deliberació. A això se li ha de sumar els alts costos que té la implementació dels procediments adequats, no solament per l'organització que demana, sinó també per contrarestar les barreres psicològiques, cognitives i desigualtats socials que fan que els individus no estiguin motivats per a una deliberació sistemàtica, acurada i aprofundida.

El primer element rellevant és que la qualitat de la deliberació i el seu impacte en la transformació de les preferències és altament dependent del context, és a dir, varien en funció del tipus de tema, el disseny i la mida dels grups, la informació aportada, de la presència de moderadors, de les pressions externes, del grau de conflicte del propi tema en la societat, etc. Tot aquest conjunt de circumstàncies poden, en el millor dels casos, facilitar uns impactes positius i, en el pitjor dels casos, sota condicions menys ideals, dur a impactes contraproduents. Així, l'atenció als dissenys dels diferents mecanismes deliberatius es fa imprescindible.

Tenint això en compte, hem vist que la majoria de vegades els processos deliberatius de qualitat desemboquen en resultats positius, tot i que siguin puntuals. En el millor dels casos, els canvis duraran temps i aniran creant un canvi en la cultura política democràtica de participants en

aquells processos i persones afins. En el pitjor dels casos, aquella experiència es convertirà en un record en la història personal de l'individu sense produir cap canvi.

L'estudi de cas que desenvolupà la meua tesi versava precisament a demostrar els beneficis a partir d'una enquesta deliberativa, un format específic d'enquesta que incorpora també espais deliberatius, i que se celebrà a Còrdova a finals del 2006. Els participants eren ciutadans típics, triats aleatòriament, i és espectacular comprovar el canvi que es donà en les opinions, creences i preferències d'aquests ciutadans després d'haver parlat i deliberat amb gent anònima. La temàtica no era senzilla, perquè es tractava d'un conflicte que enfrontava dos grups més o menys identificables: els joves i els adults. Es discutia sobre l'oci nocturn i les pràctiques de beure al carrer, amb els problemes de seguretat ciutadana i salut pública que comportaven algunes d'aquestes trobades massives. En qualsevol cas, això és matèria d'una altra xerrada.

El que podem dir per concloure és que la deliberació és possible i que porta sovint a canvis beneficiosos, pel que cal donar-li un lloc en el nostre sistema polític i començar a pensar també en termes de comunicació dialògica i deliberació per desenvolupar una cultura democràtica menys adversària i més consensual.

Presentació de la conferència de la Dra. Laia Jorba, al Centre Cultural La Marineta de Mollet del Vallès.

El **Centre d'Estudis per la Democràcia** va iniciar el seu camí l'abril de 2003 quan l'Ajuntament de Mollet i Jordi Solé Tura, molletà de naixement, molletà il·lustre, catedràtic de dret constitucional, un dels pares de la Constitució i ponent de l'Estatut de Sau, varen signar un document pel qual l'exministre expressava la seva voluntat de donar el seu fons documental a la ciutat. Al seu torn, l'Ajuntament es comprometia a crear un centre de debat sobre la democràcia.

Jordi Solé Tura és l'eix central al voltant del qual el Centre d'Estudis per la Democràcia vol esdevenir un fòrum de debat entorn de la democràcia i la participació ciutadana, així com un espai de descoberta i promoció de nous valors de la investigació acadèmica sobre la democràcia i sobre l'aportació de Solé Tura en l'establiment d'aquest sistema polític al nostre Estat i al nostre país.

Consell Assessor del Centre d'Estudis per la Democràcia:

- Dr. Eliseo Aja, catedràtic de Dret Constitucional. Director de l'Institut de Dret Públic de Barcelona. Universitat de Barcelona (UB)
- Sr. Jordi Borja, geògraf urbanista. Director del Màster de Gestió de la Ciutat. Universitat Oberta de Catalunya (UOC)
- Dr. Francesc de Carreras, catedràtic de Dret Constitucional. Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)
- Dr. Marc Carrillo, catedràtic de Dret Constitucional. Universitat Pompeu Fabra (UPF). Membre del Consell Consultiu de la Generalitat de Catalunya
- Dr. Francesc Pallarès, catedràtic de Ciència Política i de l'Administració. Universitat Pompeu Fabra (UPF)
- Dr. Marcel Planellas, professor i secretari general d'Esade. Universitat Ramon Llull (URL)
- Dr. Joan Subirats, catedràtic de Ciència Política i de l'Administració. Investigador de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques. Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)
- Dr. Pere Vilanova, catedràtic de Ciència Política i de l'Administració. Universitat de Barcelona (UB)
- Dr. Joan VINTRÓ, catedràtic de Dret Constitucional. Universitat de Barcelona (UB)

El **Premi Jordi Solé Tura per a una tesi doctoral sobre la democràcia**, el convoca l'Ajuntament de Mollet del Vallès, mitjançant el Centre d'Estudis per la Democràcia, amb la finalitat de promoure la recerca entre joves investigadors universitaris dels àmbits del dret públic i la ciència política.

El jurat del I Premi Jordi Solé Tura va estar format pel Sr. Josep Monràs, el Dr. Francesc de Carreras, el Dr. Marc Carrillo, el Dr. Francesc Pallarès i el Dr. Marcel Planellas.

